

Kohti lukevaa yhteisöä peruskoulussa

VINKKEJÄ ALAKOULUSTA YLÄKOULUUN

Lukevan yhteisön periaatteita

Suunnitelmallinen lukutaitotyö

Koulussa on oma Lukeva koulu -tiimi sekä lukutaitotyön suunnitelma. Jaetaan kirjallisuus- ja työtapavinkkejä työyhteisössä. Opettajat osallistuvat lukutaitokoulutuksiin. Oppiaineiden välillä tehdään monialaista yhteistyötä monilukutaidon edistämiseksi.

Lukeminen näkyväksi

Kouluun rakennetaan innostavia lukuympäristöjä, joissa voi lukea myös välitunneilla. Kirjat ovat oppilaiden saatavilla ja näkyvillä – myös digitaalisesti. Lukemiseen innostavat oppilastyöt ja julisteet näkyvät seinillä tai infonäyttöillä. Mukava ympäristö vahvistaa lukemiseen liittyviä myönteisiä mielikuvia. Opettaja on omalla esimerkillään innostava lukemisen malli: lukee ääneen tunneilla, kertoo lukukokemuksistaan ja puhuu lukemisen tärkeydestä.

Teemapäivät ja innostaminen

Innostetaan lukemiseen monipuolisesti. Erilaiset yhteisölliset tai elämykselliset menetelmät motivoivat. Järjestetään lukemiseen liittyvää kerhotoimintaa ja kirjailijavierailuja. Osallistutaan valtakunnallisiin kampanjoihin, kuten Lukulomaan, Lukuviikkoon, Mediataitoviikkoon ja Sanataideviikkoon.

Säännölliset lukurutiinit

Annetaan päivittäin säännöllistä aikaa lukemiselle ja lukemisesta keskustelemiselle. Harjoitellaan lukemiseen keskittymistä. Säännöllisten lukutuntien tai -hetkien ja koko koulun lukupäivien lisäksi annetaan kirjanlukutehtäviä kotiin. Myös yläkoulussa kaivataan selkeitä rutiineja toistuvaan lukemiseen. Kielitietoinen opetus harjaannuttaa lukutaitoa eri oppiaineissa.

Yhteistyö kirjaston kanssa

Koulussa on kirjastovastaava ja yhteistyö-suunnitelma kirjaston kanssa. Kirjakokoelmia tilataan oppilaiden käyttöön ja hyödynnetään kirjaston kirjavinkkauksia. Myös kirjastossa voi järjestää lukutunteja, -tapahtumia tai teemapäiviä. Hyödynnetään Monikielisen kirjaston ja Saavutettavuuskirjasto Celian palveluita.

Lukuiloa monipuolisesti

Tuodaan esiin ja arvostetaan erilaisia lukemisen tapoja. Tarjotaan oppilaille mahdollisuus lukea monikielisesti tai selkokielisesti. Huomioidaan tietokirjallisuus ja erilaiset mediatekstit kauno-kirjallisuuden ohella. Ehdotetaan luettavaksi kuvakirjoja, sarjakuvia, helppolukuisia kirjoja ja hiljaisia kirjoja. Hyödynnetään äänikirjoja.

Huoltajat ja lähiyhteisöt mukaan

Kotona tarvitaan tukea ja ohjeita lukutaidon edistämiseen. Kannustetaan koteja yhteistyöhön lukutaidon edistämiseksi esimerkiksi lukutaito-teemaisessa vanhempainillassa. Annetaan selkeät ohjeet: myös yläkoululaisella voi olla vanhemman kuitattava lukupassi tai lukutehtävät. Ohjataan kirjaston palveluiden ääreen. Otetaan mukaan lukutaitotoimintaan oppilaskunta ja paikalliset harrastustoimijat.

Vinkkejä *alakoulusta yläkouluun*

Teemapäivät

- ☒ Koko koulu lukee -päivä
- ☒ Pelottavien kirjojen tai kauhukirjojen päivä
- ☒ Luetaan lemmikille tai pehmoelulle -päivä
- ☒ Ystävänpäivän lukutempaus
- ☒ Muumi- tai Harry Potter -päivä
- ☒ Liiku ja lue -päivä
- ☒ Monikielisten kirjojen päivä

Lukuympäristöt

- ☒ Kirjaretki lähiympäristöön
- ☒ Kirjasuunnistus koulun pihaan
- ☒ Lukumajojen tai -pesien rakentaminen (valaistus ja musiikki)
- ☒ Virtuaaliset lukuympäristöt
- ☒ Lukemispaiikkojen rakentaminen koulun yhteisiin tiloihin
- ☒ Kirjahyllyt ja kirjojen näkyminen koulussa

Lukurutiinit

- ☒ Lukuvartti
- ☒ Reppukirja
- ☒ Minuuttilukeminen päivittäin tai vuorotellen
- ☒ Välituntikirja, lukuvälkkä
- ☒ Päivän aloitus tai lopetus:
yhteisen luokkakirjan lukeminen ääneen
- ☒ Monikieliset kirjat -päivä

Yhteisöllinen lukeminen

- ☒ Luokan tai koulun kirjatoukka
- ☒ Kirjamaistiais- ja vertaisvinkkaukset
- ☒ Parilukeminen
- ☒ Lukupiirit
- ☒ Luokkakilpailut (esimerkiksi lukuhaasteet eri luokilta seinille, äänenlukukilpailut)
- ☒ Minuuttilukeminen vuorotellen
- ☒ Lukuhaasteet (esim. Helmet-lukuhaasteet, 300 minuutin haaste)
- ☒ Lukuteatteri
- ☒ Pakopelit kirjojen maailmassa
- ☒ Kurkistuslaatikot

Oma tuottaminen

- ☒ Sanataide
- ☒ Omien minikirjojen askartelu ja esille laittaminen
- ☒ Runot ja räpit – Sanat haltuun ohjeet (lukukeskus.fi)
- ☒ Kamerakynäpedagogiikka
- ☒ Kirjatrailerit tai kirjapodcast
- ☒ Uusi kirja olemassa olevan kirjan nimellä tai jatko-osan tekeminen
- ☒ Bookstagram ja Booktok
- ☒ Omien lukumuistojen ja -kokemusten jakaminen (esim. lukuvirta)

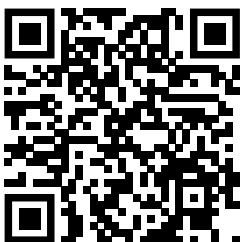
Monialaisia ideoita

- ☒ Runo tai tarina kuvitettuna
- ☒ Moniaistiset runot YouTubesta
- ☒ Omalla äidinkielellä tai eri kielillä lukeminen
- ☒ Tietokirjat eri oppiaineisiin yhdistettynä
- ☒ Eri oppiaineisiin liittyvien mediatekstien analyysi
- ☒ Lukutaito monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheena
- ☒ Monialaisen oppimiskokonaisuuden teemaan liittyvä kirjallisuus tai lukeminen
- ☒ Historiallinen aikakausi ja sen kirjallisuus

#MINÄLUEN

Lue lisää www.oph.fi/lukeva-koulu

Ilmoittaudu mukaan Lukeva koulu -ohjelmaan:

Koostaneet Juli-Anna Aerila ja Lotta-Sofia La Rosa.

Useista esitteessä mainituista menetelmistä löytyy lisätietoa verkosta.

Kirjallisuutta:

- Niinistö, E.-M., Aerila, J.-A., Sario, S., & Kauppinen, M. (toim.). (2019). *Ytimessä: kirja kaiken oppimisen keskiöön*. Turun yliopisto / Rauman normaalikoulu.
- Aerila, J.-A. & Kauppinen, M. (2021). *Kirjasta kaveri. Sytykkeitä lukijaksi kasvamiseen*. Jyväskylä: PS-kustannus.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSYSTEMEN